SUOMEN RIISTAKESKUS
FINLANDS VILTCENTRAL

Maa- ja metsätalousministeriön selvitys maa- ja metsätalousvaliokunnalle koskien hyljekannan hoitosuunnitelmaa 31.8.2018

Aineistot: Suomen riistakeskus, Luonnonvarakeskus,

Lisätietoja: Vesa Ruusila (vesa.ruusila@mmm.fi; puh 040 840 6877)

Harmaahylje- ja itämerennorppakannat

© Suomen riistakeskus

Hallin laskentakanta Itämerellä (siniset neliöt) ja Suomessa 2000-luvulla (vihreät).

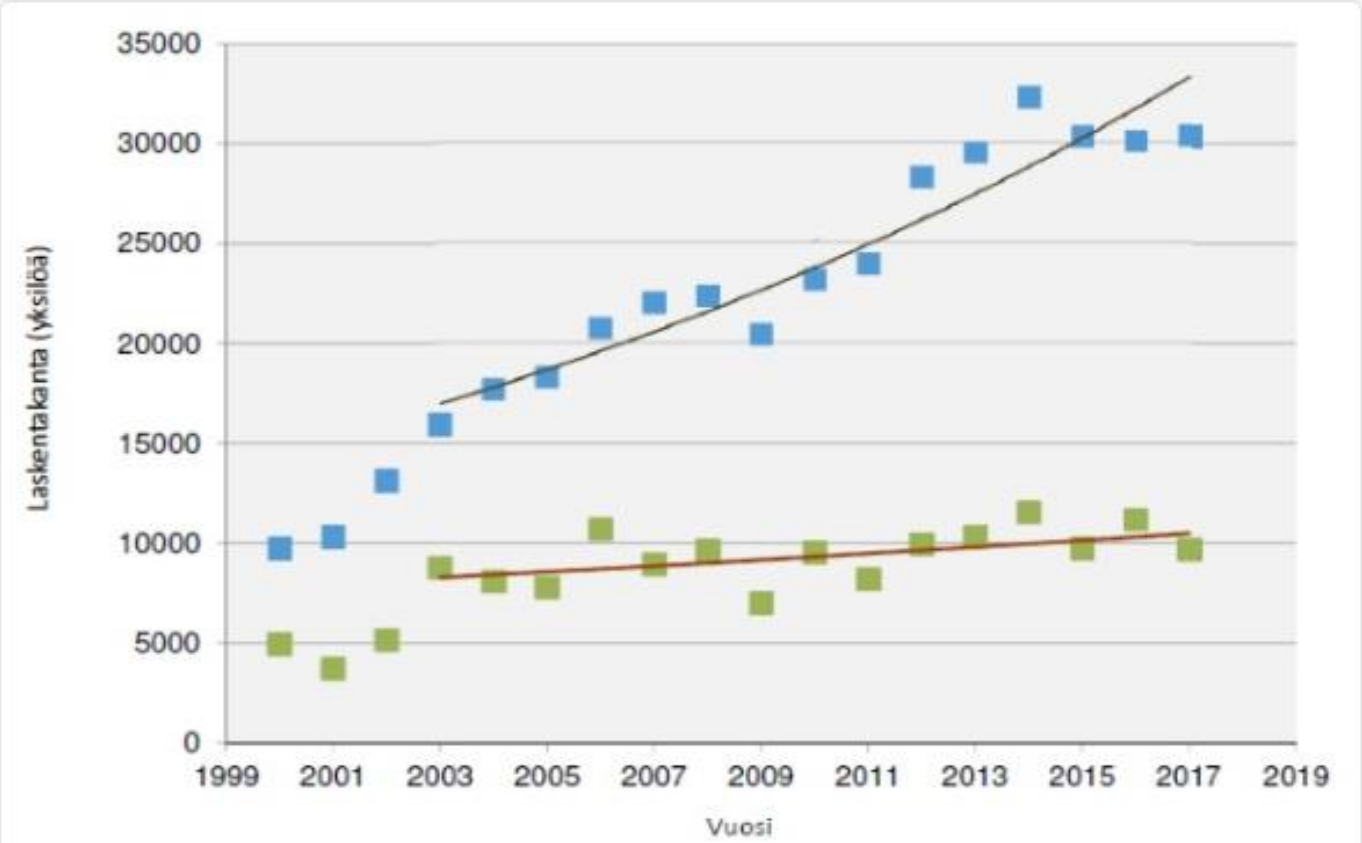

Laskennoissa nähdyt hallit koko Itämerellä (siniset neliöt) ja Suomessa (vihreät neliöt).

Hylkeiden esiintyminen (tiheys) eri merialueilla. Harmaalla Natura 2000 –alueet. Lähde Luonnonvarakeskus www.riistahavainnot.fi.

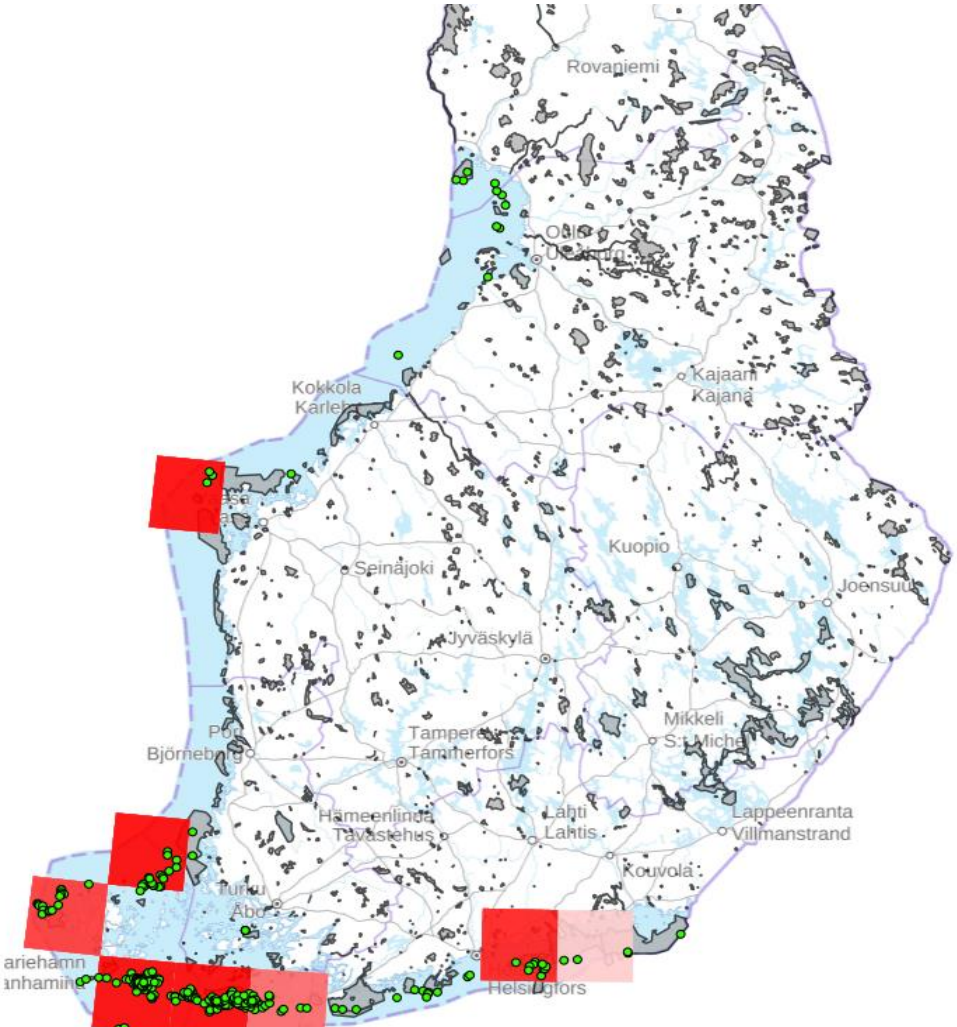

Hallisaalis 1998-2017

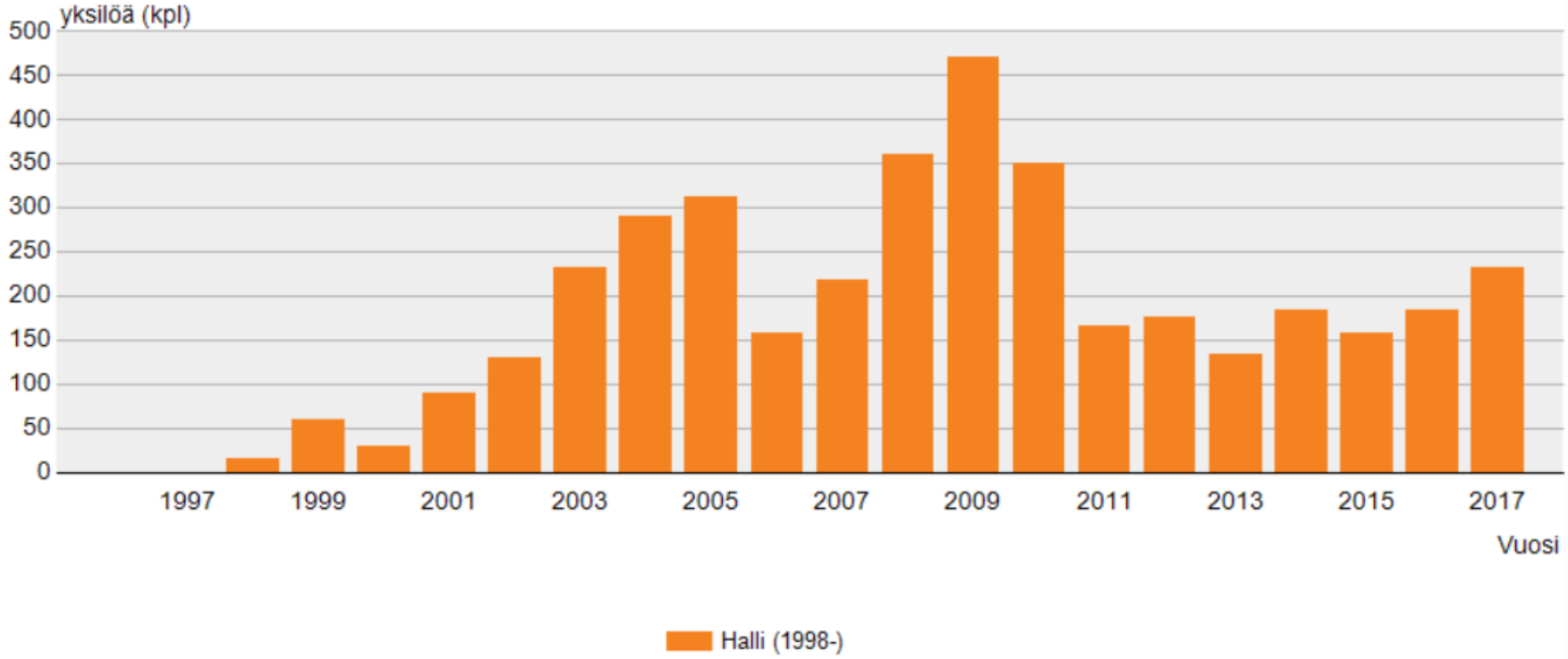

Itämerennorppakannan kehitys

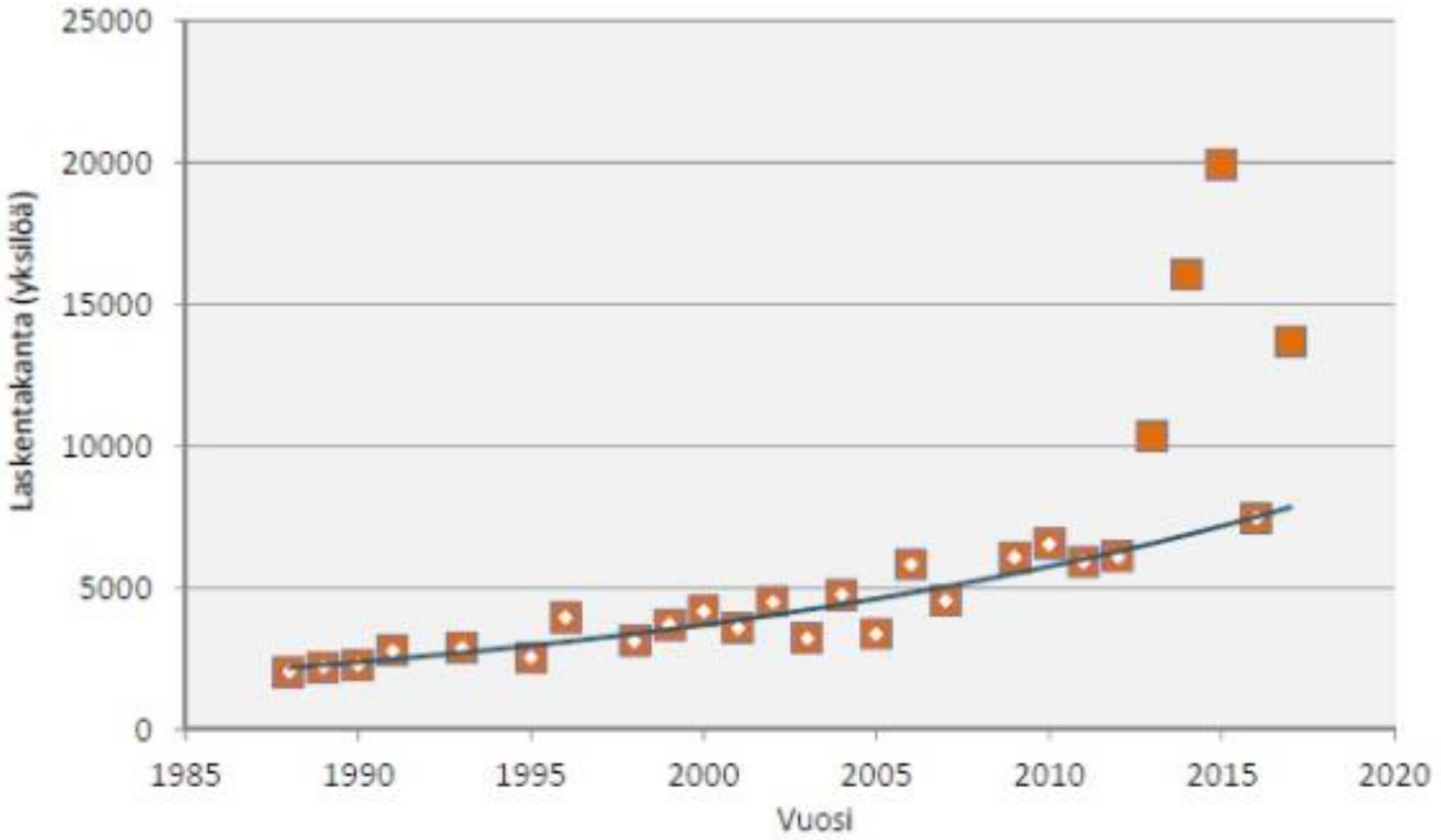

Perämerellä arvioitujen norppien määrät 1988-2017.

Hyljevahingot

vahinkoja ei raportoida hyljelajeittain, mutta ruokavaliotutkimusten perusteella on oletetttava, että suurimman osan vahingoista on aiheuttanut halli

© Suomen riistakeskus

SUOMEN RIISTAKESKUS
FINLANDS VILTCENTRAL

Hyljevahinkoja ilmoittaneiden kalastusyksiköiden osuus

Taulukko 1. Hylkeiden saaliille aiheuttamia vahinkoja raportoineet kalastusyksiköt ices-osa-alueittain vuosina 2007–2016. Suluissa ices-osa-alueen numero.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Eteläinen Itämeri (24–28)	10	4	5	6	2	1	0	0	0	0
Lounaiset merialueet (29)	130	107	106	91	97	101	75	86	80	76
Selkämeri ja Merenkurkku (30)	243	253	223	204	183	204	178	178	166	146
Perämeri (31)	185	194	184	171	194	211	173	169	181	172
Suomenlahti (32)	96	99	84	83	77	73	63	58	62	52
Koko merialue	641	640	600	550	550	590	485	491	479	442
Kalastusyksiköitä yhteensä	1 570	1 545	1 525	1 610	1 645	1 560	1 500	1 505	1 320	1 481
Saalisvahinkoja ilmoittaneita %	41	41	39	34	33	38	32	33	36	30

Hylkeiden vahingoittaman kalan arvo kalalajeittain

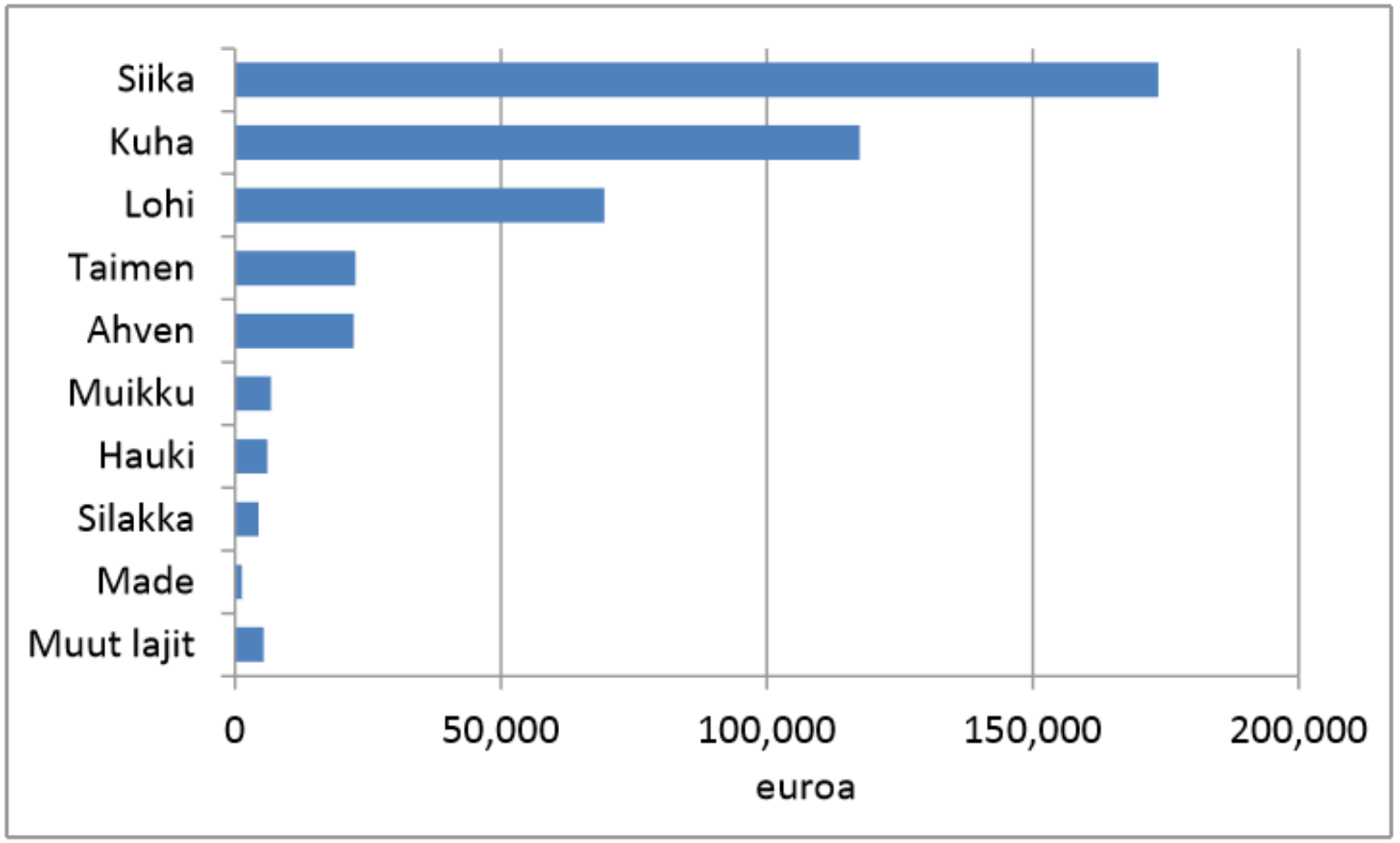

Kuva 3. Hylkeiden vahingoittaman kalan arvo lajeittain vuonna 2016, euroa.

Hylkeiden vahingoittaman kalan arvo alueittain

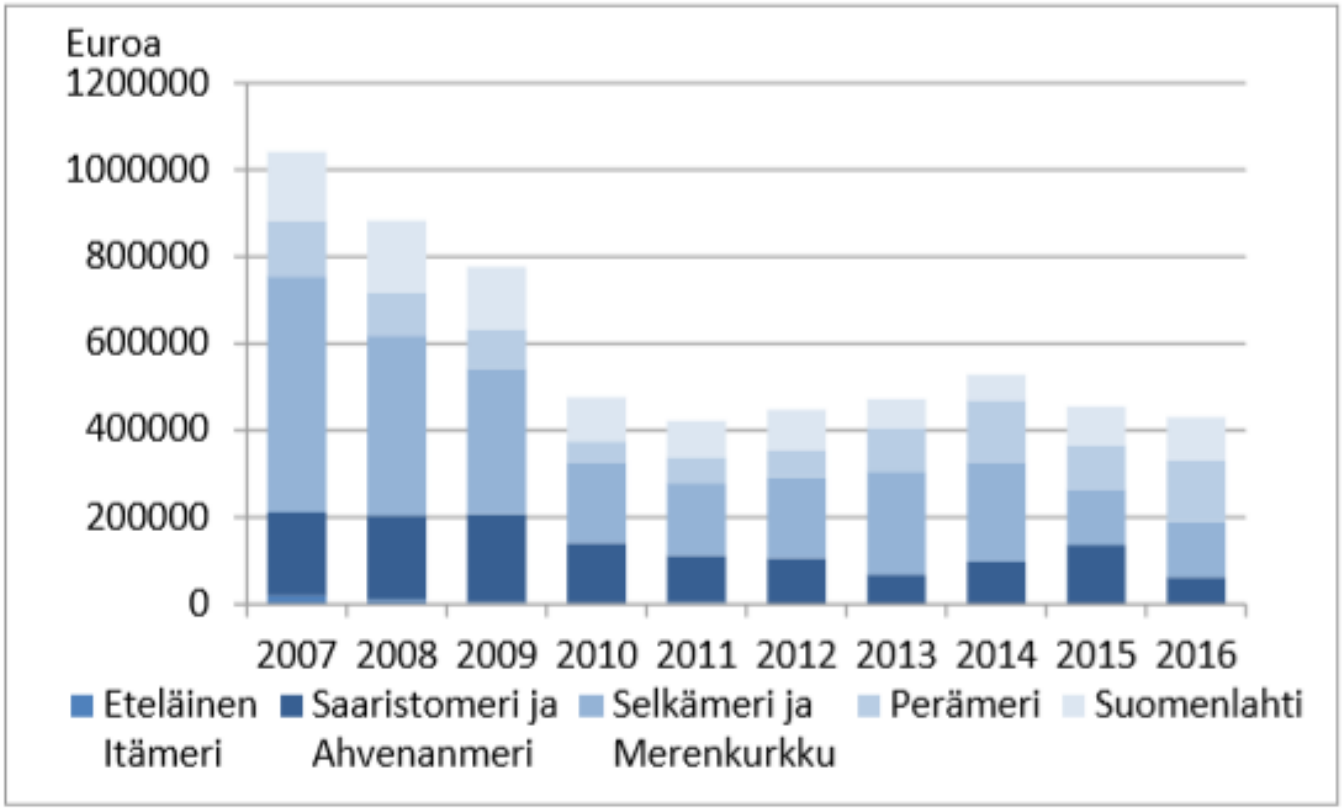

Kuva 4. Hylkeiden vahingoittamaksi raportoidun kalan arvo merialueittain kalastajille maksettujen keskihintojen mukaan arvioituna vuosina 2007–2016 vuoden 2016 hintatasossa, euroa.

Hylkeiden aiheuttamat siikavahingot

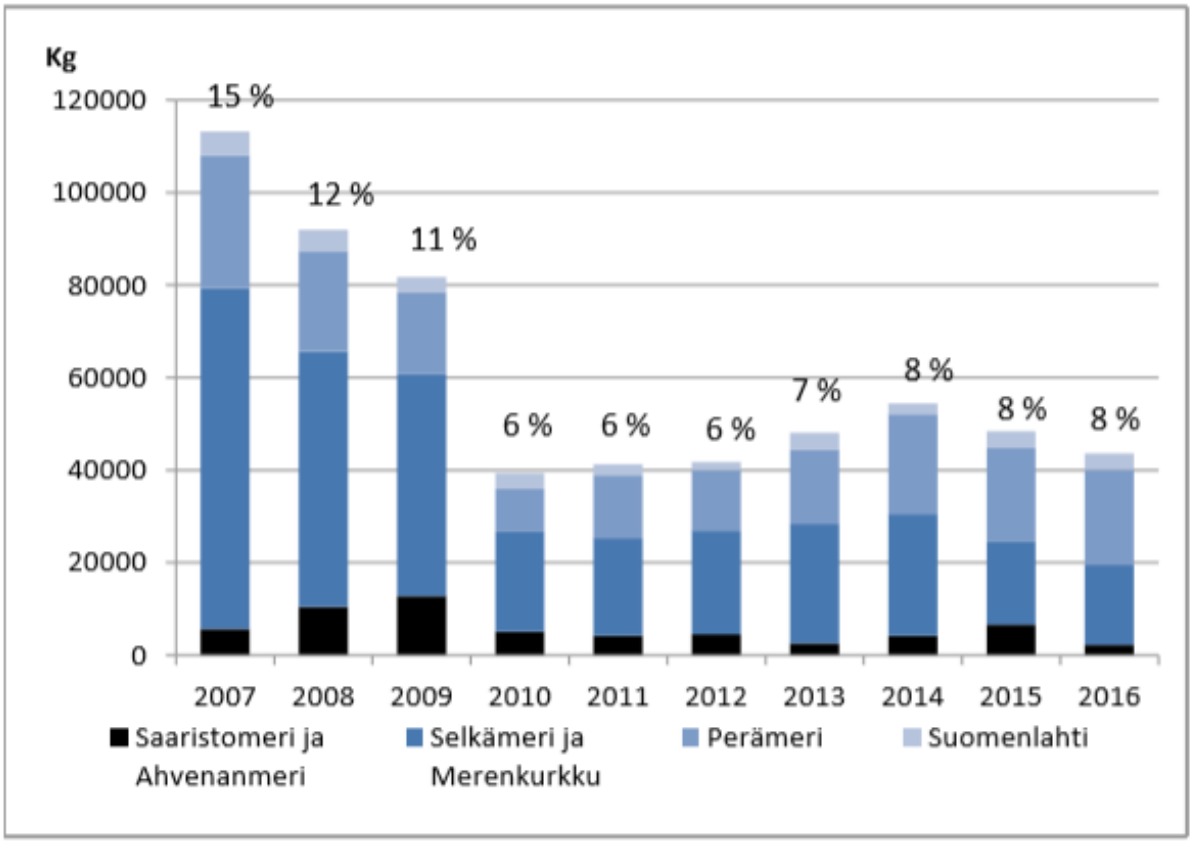

Kuva 6. Hylkeiden vahingoittaman siian määrä ja vahinkojen osuus saalismäärästä merialueen kaupallisessa kalastuksessa vuosina 2007–2016.

Hylkeiden aiheuttamat kuhavahingot

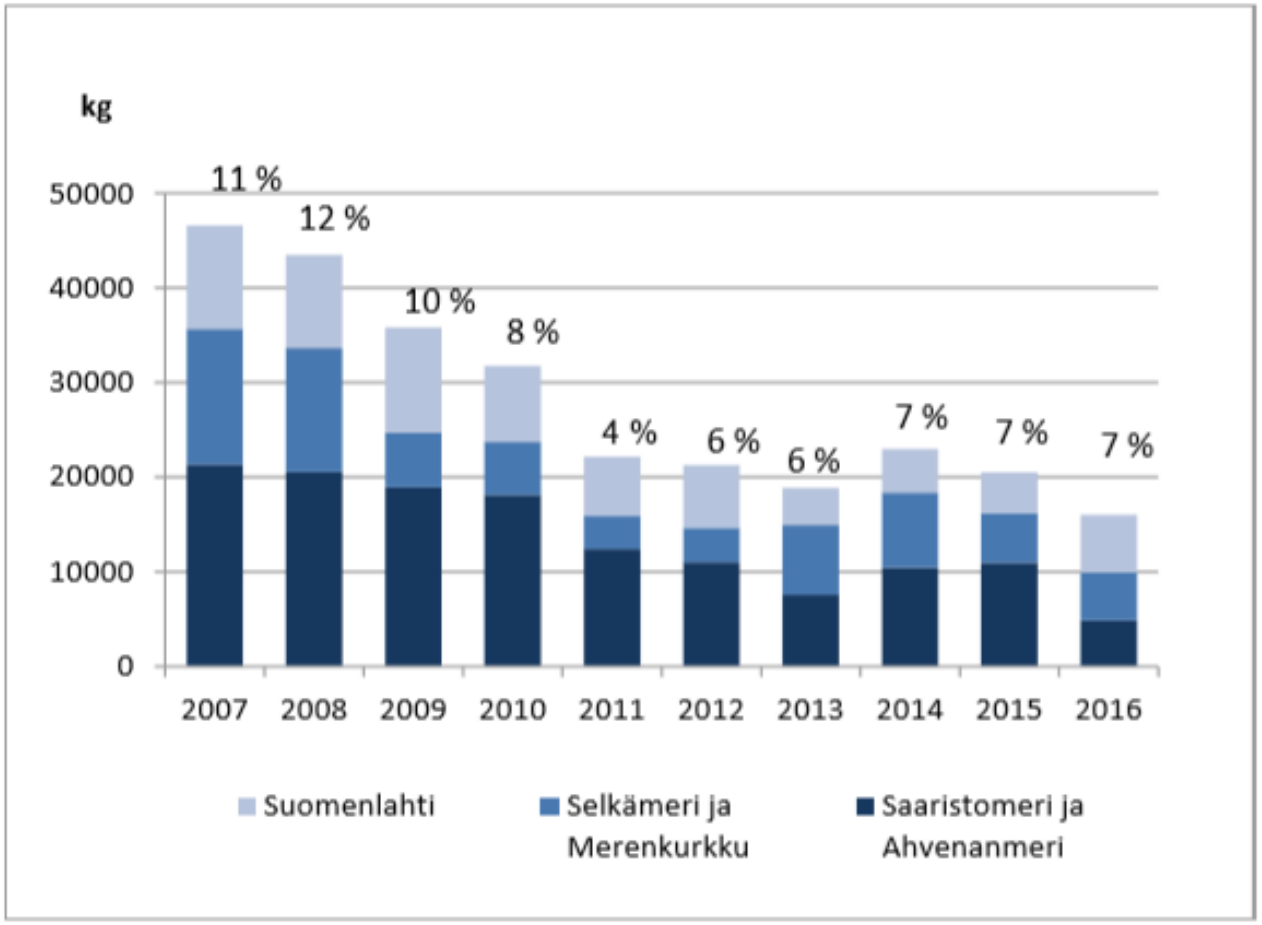

Kuva 7. Hylkeiden vahingoittaman kuhan määrä ja vahinkojen osuus saalismäärästä merialueen kaupallisessa kalastuksessa vuosina 2007–2016.

Kannanhoitosuunnitelman toteutuminen

© Suomen riistakeskus

Itämeren hylkeiden hoitosuunnitelma 2007

- Hoitosuunnitelma tehty laajalla valmistelulla vuonna 2007.
- Hoitosuunnitelman toimeenpanosta on vuodesta 2007 Suomen riistakeskuksen perustamiseen (1.3.2011) asti vastannut maa- ja metsätalousministeriö.
- Suomen riistakeskus on riistahallintolain 2 § mukaisesti 1.3.2011 alkaen ollut yleisesti vastuussa riistalajien hoitosuunnitelmien seurannasta, raportoinnista ja toteutuksesta.
- Käytännössä kaikki vanhaan hoitosuunnitelmaan liittyvät projektiluonteiset selvitykset on tehty jo aikana, jolloin suunnitelman toteutuksen vastuu oli MMM:n vastuulla. Näiden toimenpiteiden toteutusaste voidaan arvioida olevan 95 %.
- Projektiselvitykset ovat koskeneet mm. hylkeen metsästyskäytäntöjä ja hyödyntämistä. Myös selvityksiä liittyen hylkeiden aiheuttamiin kalastusvahinkoihin ja kokeiluja niiden estämiseen on toteutettu. Lähes kaikki linjatut tutkimukselliset hankkeet on toteutettu ainakin yhden kerran. Ravintotutkimuksia on tehty useita.

© Suomen riistakeskus

Itämeren hylkeiden hoitosuunnitelma 2007

- Vanhassa hoitosuunnitelmassa on linjattu osa toimenpiteistä jatkuvaksi toiminnaksi. Näistä ovat vastanneet vastuulaitokset omilla toimenpiteillään. Mm. hyljekannan koon seuranta ja terveysseuranta, metsästyssaaliin seuranta ja hylkeiden aiheuttamien vahinkojen seuranta ovat jatkuvia toimenpiteitä.
- Jatkuvaa toimintaa hoidetaan pääasiassa tutkimuslaitosten ja viranomaisten omien laitosten sisällä ja ovat osin ohjautuneet muiden kuin hoitosuunnitelman ohjaamien prioriteettien mukaan.
- Erityisesti metsästyksen säätelyn osalta on menty huomattavasti pidemmälle kuin mitä vanhaan hoitosuunnitelmaan on linjattu. Hyljekantojen kasvu on kuitenkin selvästi niin suurta, ettei nykyisillä metsästysmäärillä pystytä hyljekantoihin vaikuttamaan.
- EU:n asettama hyljetuotteiden kauppakielto on monelta osin vaikeuttanut hyljekantojen hoitoa.
- Tässä arviossa on lyhyesti arvioitu suunnitelman toteutumista sen päätavoitteiden osalta. Liitteenä tarkempi selonteko yksityiskohtaisten toimien toteutuksesta (Liite 1).

© Suomen riistakeskus

1) Suomen hyljekannat säilytetään elinvoimaisina

- Hyljelajeista harmaahylje on elinvoimainen ja Itämeren norppa silmällä pidettävä.
- Molempien lajien kokonaiskannat ovat kasvaneet hoitosuunnitelman toimeenpanokauden ajan.
- Itämerennorpan Saaristomeren ja Suomenlahden populaatiot voivat huonosti

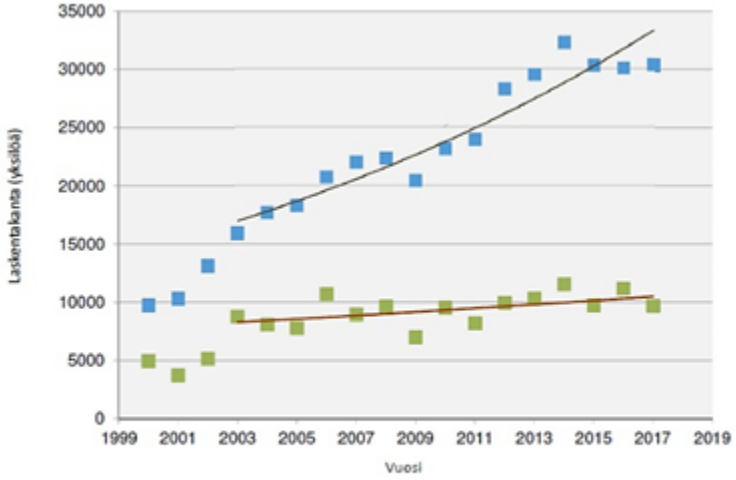

Kuva 1: Hallin laskentakanta. Sininen Itämeri, vihreä Suomi

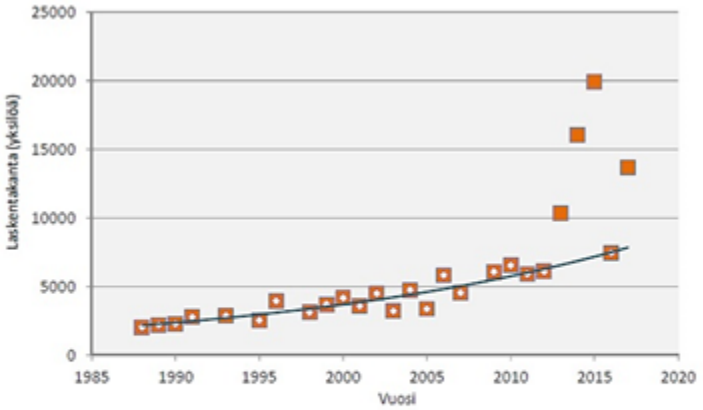

Kuva 2: Itämerennorpan arvioitu kanta Perämerellä

© Suomen riistakeskus

1) Suomen hyljekannat säilytetään elinvoimaisina

Tavoite saavutettu Saaristomeren ja Suomenlahden alueella eläviä itämerennorppapopulaatioita lukuun ottamatta.

2) Hyljekantoja hoidetaan siten, että niitä voidaan käyttää monipuolisesti ja kestävästi

- Hylkeitä on mahdollista hyödyntää metsästyssaaliina ja kantojen kasvun myötä tämä mahdollisuus on lisääntynyt. Käyttö on kestävää.
- EU:n kauppakielto käytännössä kuitenkin estää hyljesaaliin monipuolisen hyödyntämisen muutoin kuin metsästäjän omassa taloudessa. Kauppakielto on suuri este hyljekannan hyödyntämisen lisäämiselle.
- Hylkeisiin liittyvä muu hyödyntäminen (katselu tai metsästysturismi) on vähäistä, vaikeasti toteutettavissa ja siihen ei ole suurta kiinnostusta.
- Tutkimuksen resurssit ovat vähentyneet ja Suomi on joutunut tinkimään kannanhoidollisista toimista joita muut Itämeren maat yhä tekevät (esim. vuosittaiset harmaahyljelaskennat)

© Suomen riistakeskus

2) Hyljekantoja hoidetaan siten, että niitä voidaan käyttää monipuolisesti ja kestävästi

Tavoite on saavutettu osittain.
Lajien hyödyntäminen on kuitenkin laajasti estynyt EU:n asettaman kauppakiellon johdosta

© Suomen riistakeskus

3) elinvoimaisista hyljekannoista koituvat haitat elinkeinolle minimoidaan

- Hyljelajien aiheuttamat haitat kalastuselinkeinolle ovat asteittain lisääntyneet. Kaupallisille kalastajille on maksettu korvauksia hylkeiden aiheuttamista vahingoista
- Vahingonkorvauksia maksetaan yhä vähemmän. Hylkeillä on selkeä rooli korvaussummien putoamisessa, niiden vaikeuttaessa kannattavaa kalastusta.
- Tutkimuksella on etsitty keinoja hylkeiden aiheuttamien kalastusvahinkojen vähentämiseksi. Pyydysten kehitystyössä on ja mm. hylkeiden karkottamisessa pyydyksiltä ei ole onnistuttu riittävän tehokkaasti. Kehitystyö on erittäin vaikeaa ja mahdolliset apua tarjoavat laitteet kalastajille kalliita.
- Poikkeuksena rysäkalastus, jossa auttavat hylkeenkestävät materiaalit ja pyydyksiä on mahdollista muutoinkin suojata.
- Erityisesti rannikkokalastus verkoilla kärsii hylkeiden aiheuttamista saalis ja pyydysvahingoista. Osa kalastajista on lopettanut kalastuksen
- Investointituella on edistetty hylkeitä paremmin kestävien pyydysten käyttöönottoa
- Hylkeet aiheuttavat vahinkoja myös kalankasvatukselle. Kalankasvatuksen osalta on mahdollista saada investointitukea kalakassien suojaverkoille.

© Suomen riistakeskus

3) elinvoimaisista hyljekannoista koituvat haitat elinkeinolle minimoidaan

Tavoitetta ei ole saavutettu

© Suomen riistakeskus

4) hyljetietämystä ja hylkeiden arvostusta tärkeänä luonnonvarana lisätään kansalaisten keskuudessa

- Hyljetietämyksen jakaminen kansalaisille tapahtuu pääasiassa sähköisten välineiden kautta.
- Yleinen hyljekeskustelu on ollut viimeisten vuosien aikana vähäistä. Median hylkeisiin kohdistama kiinnostus on huomattavan vähäistä verrattuna esim. suurpetoihin.
- Vanhan hoitosuunnitelman toimenpiteenä olleesta hyljetietokeskuksen tarpeesta tehtiin selvitys Pohjanmaan liiton toimesta vuonna 2007. Keskuksen toiminnalle haettiin mallia. Hyljetietokeskusta ei kuitenkaan koskaan perustettu.
- Eu:n kauppakielto estää hyljetuotteiden tuomisen resurssina pienimuotoisesti saataville edes rannikolla.
- Hyljetietous löytyy ripoteltuna eri organisaatioiden internet-sivuilta. Tietoa on netistä saatavilla, mutta sitä ei ole koottu samalla tavalla yhteen paikkaan kuin esim. suurpetojen (suupedot.fi).
- Hoitosuunnitelman päivityksen yhteydessä toteutetaan kansalaiskysely, jossa kartoitetaan Suomalaisten tietämystä merialueen hylkeistä.

© Suomen riistakeskus

4) hyljetietämystä ja hylkeiden arvostusta tärkeänä luonnonvarana lisätään kansalaisten keskuudessa

Tavoite on saavutettu osittain.

© Suomen riistakeskus

5) kehitetään keinoja parantamaan ihmisten ja hylkeiden yhteiseloa ja lieventämään ristiriitaisia näkemyksiä eri sidosryhmien kesken.

- Hylkeet koskettavat vain harvojen ihmisten elämää ja tietämys hylkeistä on kansalaisten keskuudesta heikkoa.
- Hylkeisiin liittyvät negatiiviset mielipiteet liittyvät hylkeiden vaikutuksiin kalakannoissa, kalastusharrastukseen tai kalatalouden harjoittamiseen elinkeinona.
- Vähäinen yleinen keskustelu hylkeistä ja pieni medianäkyvyys hylkeiden aiheuttamista ongelmista näyttäytyy osaltaan tavalla joka kertoo, ettei ongelma ole samalla tavoin yleisen huomion kohteena kuin esim. susiin liittyvät kysymykset.
- Eri sidosryhmien näkemykset hylkeiden kannanhoidosta ja niiden aiheuttaminen ongelmien poistamiseksi ovat monilta osin kaukana toisistaan.
- Suojelulähtöiset sidosryhmätahot kannattavat suojelun lisäämistä samaan aikaan kun kalastuksen edunvalvontatahot etsivät ratkaisua hyljekantojen voimakkaasta vähentämisestä ja suojelun purkamisesta.
- Totaalista kauppakieltoa pidetään kuitenkin yleisestikin huonona asiana. Myös kalastajille maksettavien korvausten tarpeesta ollaan monilla tahoilla yhtä mieltä.

© Suomen riistakeskus

5) kehitetään keinoja parantamaan ihmisten ja hylkeiden yhteiseloa ja lieventämään ristiriitaisia näkemyksiä eri sidosryhmien kesken.

Tavoite on pääosin saavutettu kansalaisten keskuudessa, mutta sidosryhmien välillä on edelleen selkeä ristiriita ongelmien ratkaisukeinoista

© Suomen riistakeskus

Hylkeiden hoitosuunnitelman päivitys 2018

- Projekti aikavälillä 1.3-31.12.2018.
- Tavoitteena tuoda hyljekannoissa tapahtuneet muutokset ja uudet tiedot osaksi hoitosuunnitelmaa.
- Laatia toteuttamiskelpoinen toimenpideosio joka nostaa keskeiset ongelmat esille ratkaisukeskeisesti.

<u>Projektin tilanne:</u>

- Taustaosio päivitetty 31.07 ja viimeistellään lokakuun loppuun mennessä.
- Elo-syyskuussa meneillään sidosryhmien kuulemiset ja taloustutkimuksen mielipidekysely hylkeistä Suomen kansalaisille
- Loka-Marraskuussa toimenpideohjelman laatiminen.
- Joulukuussa suunnitelman viimeistely ja viranomaisesittelyt laadituista linjauksista.

© Suomen riistakeskus